

Služba k světiteli vyznavači Alexiji Karpatskému

(Překlad služby večerní i liturgie)

Archimandrita Alexej (Kabaljuk)

Dne 19. listopadu (2. prosince) a 9. (22.) října

V předvečer na velké večerní

Stichiry na »Hospodine, k tobě volám«

Na 8, hlas 4.

Gtihodný otče Alexiji, zazářil jsi v zemi karpatské a k obracel jsi lid svůj k pravé víře. Pouta a rozličná pronásledování jsi přetrpěl a neustále vzdával jsi díky Kristu, který tě při tvém duchovnímu zápasu vítězem učinil. Pros Ho, svatý muži Boží, aby daroval nám odpuštění hříchů a milost velikou. *(Dvakrát)*

Ctihodný otče Alexiji, hvězdo nebeská, zaskvěl ses na obloze církve a zemi karpatskou osvětlil jsi světlem Pravoslaví. Zajatý lid, který se odvracel od omylů latinských, jsi přivedl k pravé víře otců našich. Pros Krista Boha, aby daroval nám milost velikou.

Ctihodný otče Alexiji, zřekl ses světského života a podrobil se Kristu, vzav na sebe jeho příjemné a blahé. Tělo své jsi podřídil duchu, a tím ses cele svěřil do rukou Božích. Nyní tedy, stanuv před trůnem Vševládce, pros za nás, abychom učinění byli hodnými věčného blaženého života v Království jeho.

Hvězdo jasně zářící, zažehnutá ohněm od Slunce Krista, vzešla jsi nám dnes v zemi karpatské, ctihodný otče Alexiji! Svými přímluvami osvěcuješ zatemněná srdce naše, abychom se pokáním očistili od

hříchů, a tak se stali hodnými stát s tebou před trůnem jednobytné Trojice, na přímluvy tvé, ctihodný otče náš.

Chvalme teď a opěvujme v písních duchovních ctihodného otce našeho Alexije, mimořádně zbožného a přímluvce vroucího, vyznavače Kristova a nového apoštola. Na jeho přímluvy, Pane, vysvoboď nás od věčných muk a daruj nám milost velikou.

Ctihodný otče Alexiji, démante nejtvrdsí, přetrpěl jsi mnohé rány a výsměch, když jsi před bezbožnými bludaři vyznával víru pravoslavnou. V žaláři tě kvůli Kristově víře uvěznili, a tím ses ukázal podobným apoštolům. S nimi přímlouvej se u Krista Boha, aby spaseny byly duše naše.

Chválíme dnes vzácnou památku služebníka Božího a našeho horlivého přímluvce, uctívající jeho důstojné zápasy a líbající rány jeho, které utrpěl, když vyznával Boha Vševládce a navracel nás k víře otců našich. Ó, přesvatá Trojice, na jeho přímluvy odpusť nám prohřešky naše a daruj nám milost velikou.

Sláva...

8. hlas

Pane, Bože všemohoucí, v Trojici svaté oslavovaný, na přímluvy služebníka svého Alexije Karpatského, utiš sváry v zemi naší, aby všichni jedněmi ústy oslavovali tebe a nevýslovnou milost tvou, chválice služebníka tvého, Alexije ctihodného.

I nyní...

Dogmatik z 8. hlasu (je-li sobota večer, pak dogmatik začínajícího hlasu):

Král nebeský z lásky k člověku...

*Vchod s kadidlem. Světlo tiché.
Prokimen dne a pak tři paremije*

Paremije

Žalmista: Čtení z knihy Moudrosti Šalomounovy.

Spravedliví žijí navěky, v Hospodinu je odměna jejich a péče o ně u Nejvyššího. Proto přijmou království nádhery a z ruky Hospodinovy korunu krásy; proto ochrání je pravicí svou a ramenem svým zaštití je. Vezme plnou zbroj svého rozhorlení a ozbrojí tvorstvo k odvetě proti nepřátelům. Oblékne se ve spravedlnost jako pancířem a jako přilbici nasadí si soud, jenž nehledí na osobnosti. Přijme nepřemožitelný štít – svatost a *důstojnost*. Naostří pak náhlý hněv do kopí a *přírodní* svět spolu s Ním bude bojovat proti nerozumným lidem. Půjdu přímo šípy blesků a jako z dobře ohnutého luku poletí z oblaků na cíle své. *Krupobití bude jako* palba kamenů, plná hněvu, a padnou pod tím města. Vzedme se *nevolí* proti nim mořská voda; proudy je pak zatopí prudce. Proti nim povstane duch mocný jako *silný vítr* a rozfouká je jako smršť. Nepravost zpusťší celou zemi. Zločinnost vyvrátí trůny mocných. Slyšte tedy, králové, a pochopte to! Poučte se, soudcové končin země! Slyšte, kdo ovládáte davy a pyšníte se nad plemeny národů! Neboť vláda je vám dána od Hospodina a *vaše* moc od Nejvyššího! [6,16—7,3 / 5,15—6,3; pravoslavné znění z Mineje]

Žalmista: Čtení z knihy Moudrosti Šalomounovy.

Duše spravedlivých jsou v ruce Boží a trápení se jich nedotkne. Očím nerozumných se zdá, že umřeli, a jejich odchod se pokládá za trest; když se odebrali od nás,

považuje se to za jejich zánik; leč oni jsou v pokoji. Neboť i když přijmou před lidskýma očima utrpení, jejich naděje je naplněna nesmrtelností. I když byli poněkud ztrestáni, dojdou velikého dobrodiní, neboť Bůh je vyzkoušel a shledal, že jsou jej hodni. Zkouší je jako zlato ve výhni a přijme je jako plody obětované. Zasvítí ve chvíli, kdy jsou požati, jako když rychle vzplane obětovaný snopek obilný. Budou soudit národy a vládnout nad lidmi, a Hospodin v nich bude kralovat na věky. Ti, kdo v něho doufají, poznají pravdu, a přetrvají ti, kdož jsou v lásce jemu věrní. Neboť blahodat a milost Boží jest v jeho svatých a navštívení v jeho vyvolených. [3,1—10; dle pravoslavného znění v Mineji]

Žalmista: Čtení z knihy Moudrosti Šalomounovy.

Spravedlivý i kdyby předčasně umíral, zůstává v pokoji, neboť důstojnost stáří netkví v dlouhověkosti a neměří se počtem let. Moudrost člověka – to jsou *pravé úctyhodné* šediny; život neposkvrněný – to je *pravá* zralost stáří. Kdo se stal příjemným Bohu, je *jím* oblíben. A protože žil uprostřed hříšníků, byl přemístěn. Byl vytržen *odtud*, aby špatnosti nezměnily jeho uvažování, a lsti, aby neoklamaly jeho duši. Vábení špatností totiž zatemňuje dobro a žádostivé představy zkazí mysl neponičenou zlem. Kdo se rychle stane dokonalým, naplnil dlouhá léta, ač zemřel brzy. Vždyť příjemnou se stala jeho duše Hospodinu, a proto pospíchal z prostředí lsti *a zla*. Když to lidé viděli, nepochopili to, dokonce jim ani na mysl nepřišlo, že blahodat a milost *Boží* je se svatými jeho a pečuje o vyvolené své. [Moudrost 4,7—15; dle pravoslavného znění v Mineji]

Na litiji

Stichiry (5. hlas)

Raduj se, ctihodný otče Alexiji, hvězdo skvoucí, která nad zemí naší vzešla a ke Kristu Bohu nás

přivedla. Celým svým životem ses snažil podobat se apoštolům, pravou víru jsi hlásal otcům našim. Bez ustání pros za nás Pána našeho Krista, aby daroval nám milost velikou.

Raduj se, ctihodný otče Alexiji, nový vyznavači Kristův, jenž jsi tiše a pokojně snášel údery a rány pro víru otců našich. Tím jsi nás naučil bez reptání vše strpět za Krista a stát pevně ve víře pravoslavné. Pros tedy Krista, který tě učinil vítězem zápasu duchovního, aby nám daroval odpuštění hříchů a milost velikou.

Raduj se, ctihodný otče Alexiji! Raduj se, nový apoštole! Raduj se, který jsi následoval život svatých mni-
chů! Raduj se, kterýž jsi napodobil evangelijní kázání apoštolů! Všechnu světskou nádheru jsi přehlížel a zamiloval sis Jediného Boha. Pro Něho Jediného hořel jsi modlitbami a zápasy svými asketickými. Pros jej tedy, abychom i my setrvali v lásce jeho navěky.

Sláva...

2. hlas

Chválíme postníka horlivého a modlitebníka mimořádného, vyznavače pevného, jehož oslavujeme se sbory ctihodných. Získav pokoru, trpělivost a mírnost, obrátil k pravé víře otce naše. Toho, bratři, nyní uctívejme, konajíce důstojnou památku jeho.

I nyní...

Bohorodičen, hlas týž:

Pojďte, všichni, oslavit Matku Světla neumlkajícím opěvováním, neboť ona porodila Spásu naši. Pozdravme ji: Raduj se, ty, která jsi jediná rodila toho, kdo byl dříve než veškerenstvo, neboť je Bůh jsoucí před všemi věky! Raduj se, ty, která jsi padlou Ěvu opět pozdvihla! Raduj se, přečistá Panno, manželství nepoznavší!

Na stichovně

6. hlas)

yznavače trpělivého, postníka a modlitebníka vychvalujeme horlivě, opěvujícíce jeho důstojnou památku. Uctívajícíce námahu a ctnosti jeho, zvolíme k němu: Pros za nás Krista Boha našeho, ctihodný otče Alexiji, neboť oslavujeme důstojnou památku tvou!

Čestná před Hospodinem jest smrt svatých jeho.

Svícen karpatské Rusi, ctihodného otce našeho Alexije, nyní chvalme, jak se náleží, a oslavujeme zápasy a dílo jeho, námahu, kterou přinesl jako nový apoštol. Nyní tedy pros za nás Krista Boha našeho, aby udělil nám odpuštění hříchu a upevnil nás k pevnému stání v Pravoslaví.

Blahoslavený muž, jenž se bojí Hospodina a příkázání jeho nade vše si oblíbil.

Ctihodný otče Alexiji, vzácná a všude chválená je

památka tvá, neboť jsi pracoval pro blahou zvěst Kristovu, osvěcoval a upevňoval lid karpatský, a učil jsi jej vše přetrpět pro pravou víru, aby obdržel zářící koruny od Krista Boha našeho, který je Spasitelem duší našich.

Sláva...

3. hlas

Hvězdo karpatská, svícne naší země, ctihodný otče Alexiji, oslavujeme všechno tvé úsilí. Vždyť ty jsi přinesl do země naší požehnání Hory Athonské, kde ses sjednotil s Pravoslavím, otcovskou vírou naší, kterou jsi neochvějně zachoval až do svého skonání. Vypros to samé i pro nás u nejdobrotivějšího Pána, Krista Boha našeho.

I nyní...

Bohorodičen z oktoichu dle 3. hlasu

Tropar (8. hlas)

Helým srdcem sis zamiloval pravdu,
pouta a rozličná strádání jsi tiše snášel,
požehnání Svaté Hory Athonské jsi přinesl,
na Zakarpatské Rusi jsi Pravoslaví obrodil.
Přeblažený náš otče Alexiji,
pros Krista Boha, aby sváry vykořenil
a seslal duším našim pokoj
a milost velikou.

Kondak (4. hlas)

Vctěme hvězdu karpatskou,
svým jasem nás osvěcující;
svícen apoštolům podobný,
bohonosného otce našeho Alexije!
Jenž si Pravoslaví zamiloval
a národ svůj k pravé víře navracel.
Proto i my jemu vděčně zpíváme: Raduj se,
jako blesk zářící pochodni Rusi karpatské!

Prokimen

Čestná před Hospodinem, jest smrt svatých jeho!
Verš: Čím odplatím se Hospodinu za všechno, co mi
prokázal?

Apoštol: Žid 11,32 — 12,2

Alleluja

Blahoslavený muž, jenž se bojí Hospodina a přikázá-
ní jeho nade vše si oblíbil.
Verš: Mocné bude na zemi potomstvo jeho.

Evangelium: Mat 11,27—30

K svatému přijímání

V paměti věčné bude spravedlivý, pověsti špatné ne-
musí se bát. Alleluja (3 ×). (*Ž 111,6—7*)

Svaté ostatky vyznavače Alexije ve Svato-nikolském monastýru v obci Iza

Příloha s notací

Tropar sv. Alexiji

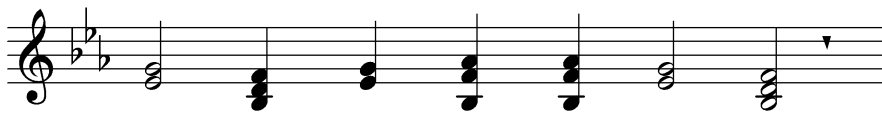
1. Celým srdcem sis zami- lo - val prav - du, ➔
2. požehnání Svaté Hory Athon- ské jsi při - ne - sl,
3. Přebлаžený náš otče A - le - xi - ji,
4. a seslal duším na - šim po - koj

Kondak sv. Alexiji

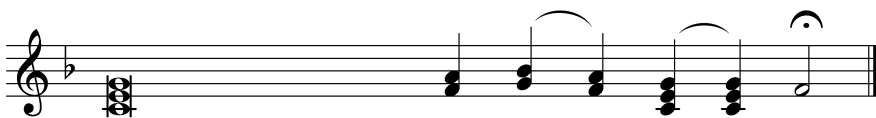
1. Uctěme hvěz - du kar - pat - skou, ➔
2. svícen apoš- to - lům po - dob - ný,
3. Jenž si Pravoslavi za - mi - lo - val
4. Proto i my jemu vděčně zpí- vá - me: Ra - duj se,

Prokimen

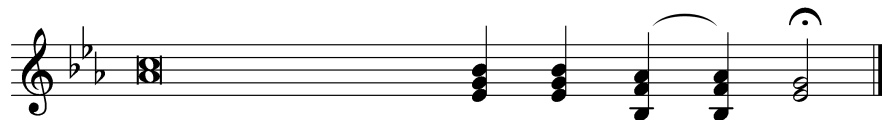
Čest - ná před Hos - po - di - nem ➔

(8. hlas – trojparový)

1. pouta a rozličná strádání jsi ti - še sná - šel,
 2. na Zakarpatské
 Rusi jsi Pra- vo - sla - ví ob - ro - dil.
 3. pros Krista Boha, aby svá- ry vy - ko - ře - nil
 4. a mi - lost____ ve - li - kou.

(4. hlas – stichirový)

1. svým jasem nás o - svě - cu - jí - cí;
 2. bohonosného otce našeho A - le - xi - je!
 3. a národ svůj k pravé ví - ře na - vra - cel.
 4. jako blesk zářící pochodni Ru - si kar - pat - ské!

jest____ smrt____ sva - tých je - ho.

Poznámka o typikonu služby ke sv. Alexiji Karpatskému

Hlavní svátek sv. Alexije připadá na den **19. listopadu** církevního kalendáře (tj. **2. prosince** dle občanského kalendáře). Na **8. října** (dle občanského kalendáře **21. října**) připadá menší svátek – památka svatořečení svt. vyznavače Alexije.

Sv. Alexij je oslavován jako **světitel vyznavač** (světitel = biskup nebo kněz). Světecký titul „vznavač“ znamená, že pro pravoslavnou víru byl pronásledován a trpěl, ale nebyl při tom zabit, takže není mučedník. V hymnech označujeme sv. Alexije také titulem pro svaté mnichy „ctihodný“ – vzhledem k jeho mnišskému životu.

Služba sv. Alexiji je koncipována jako svátek velkého světce, který můžeme v hierarchii důležitosti svátečních dnů zařadit mezi ty, které jsou v bohoslužebných knihách označeny ✚ (křížkem bez půlkruhu), což odpovídá oslavě svátku významného místního světce (takto jsou i v Ruské církvi označeny dny slavných ruských svatých). Dle bohoslužebné ústavy (typikonu) pravoslavné církve to znamená službu s polyelejem a je-li to vůle představeného, může být i s bděním, resp. velká večerní s litíjí (kde je chrám zasvěcen tomuto světci, mělo by bdění jistě být; hymny pro jitřní bohoslužbu však zatím nejsou). Zcela jistě se však předpokládá liturgické uctění svátku sv. Alexije velkou večerní s litíjí a žehnáním chlebů, což se koná v předvečer svátečního dne. Všechny k tomu náležející stichiry jsou zde k dispozici.

V předvečer dne svátku sv. Alexije se u nás na velké večerní koná pouze služba sv. Alexiji. * Na večerní se slouží takto:

Je-li zároveň předvečer neděle, pak stichiry na „Hospodine, k tobě volám“ na 10; nejprve bereme z oktoichu (dle nastupujícího hlasu) tři stichiry nedělní, jednu východní (Anatoliovu). Po těchto čtyřech nedělních stichirách bereme z této služby šest prvních stichir svatému Alexiovi. * Není-li předvečer neděle, stichiry na „Hospodine, k tobě volám“ na 8, což vyžaduje první zde uvedenou stichiru číst dvakrát. ** „Sláva“ sv. Alexiovi. Po „I nyní“ se (není-li předvečer neděle) zpívá bohorodičen – dogmatik dle hlasu „Slávy“ (čili 1. nedělní bohorodičen z oktoichu dle hlasu, na který se zpívala předcházející stichira). Je-li předvečer neděle, tak místo toho dogmatik příslušného nastupujícího hlasu. Vchod s kadidlem. ** Prokimen dle dne v týdnu a tři paremije čtené obvykle ctihodným (jsou zde uvedeny). ** Litijní stichiry jak jsou zde uvedeny včetně „Sláva“. Po „I nyní“ zpívat bohorodičen tam uvedený. ** Stichiry na stichovně: je-li předvečer neděle, berou se stichiry nedělní, pak „Sláva“ sv. Alexiovi a po „I nyní“ nedělní bohorodičen na stichovně podle na-

stupujícího hlasu; * není-li předvečer neděle, čtou se všechny tři stichiry na stichovně sv. Alexiovi, pak „Sláva“ sv. Alexiovi, pak „I nyní“ a bohorodičen na stichovně nedělní dle hlasu „Slávy“ (tedy z oktoichu dle hlasu předcházející stichiry). * Tropary po Otčenáši při požehnání chlebů: je-li předvečer neděle, pak „Raduj se, Bohorodice Panno“ (dvakrát) a tropar sv. Alexiovi (jednou) [tak je to dle typikonu pro službu celého bdění (tj. večerní s jitřní); koná-li se však jen velká večerní s litíjí bez bdění (tj. bez jitřní), pak tropary v předvečer neděle takto: nedělní, sv. Alexiovi, „Raduj se, Bohorodice Panno“]. Jestli se z nějakých důvodů nekonala litíje, ale slouží se jen velká večerní bez požehnání chlebů, pak v předvečer neděle tropary: nedělní, „Sláva“ sv. Alexiovi, „I nyní“ propustný (tj. závěrečný) bohorodičen z oktoichu dle hlasu nedělního troparu. * Není-li předvečer neděle, tedy při požehnání chlebů tropar sv. Alexiovi (dvakrát), pak „Raduj se, Bohorodice Panno“ (jednou). Jestli se z nějakých důvodů nekonala litíje, ale slouží se jen velká večerní bez požehnání chlebů, pak tropary tyto: sv. Alexiovi, „Sláva... I nyní...“ propustný (tj. závěrečný) bohorodičen z oktoichu dle hlasu troparu sv. Alexije.

* Pokud je chrám zasvěcen sv. Alexiovi a jeho svátek připadne na neděli, koná se vše, jak je uvedeno výše. Na liturgii: prokimen, apoštol, evangelium a zpěv ke svatému přijímání se berou jen Alexiji.

“ Tropary při žehnání chlebů se zpívají bez »Sláva...« »I nyní...«

“ Služba dalším svatým, kteří mají toho dne památku, se může konat např. na malé večerní před velkou večerní.

* Na liturgii (v chrámu zasvěceném některému svatému, tj. nikoliv svátku Páně či Bohorodice). Je-li neděle – tropary na malém vchodu: nedělní (může i nemusí být i chrámu) a Alexiovi. Kondak nedělní (chrámu), »Sláva...« kondak Alexiovi, »I nyní...« „Nezahanbitelná zastánkyně...“ (Pokud je chrám zasvěcen svátku Bohorodice, pak se jeho kondak vždy přesouvá na závěr a zpívá se místo „Nezahanbitelná zastánkyně“) Prokimen, apoštol, evangelium a zpěv ke svatému přijímání – nedělní a Alexiovi. * Není-li neděle: začátek liturgie a blahoslavenství jako v neděli. Tropary na malém vchodu: chrámu a Alexiovi. Kondaky: chrámu, »Sláva...« Alexiovi, »I nyní...« „Nezahanbitelná zastánkyně...“ (*Je-li chrám zasvěcen Bohorodici, pak se místo kondaku „Nezahanbitelná zastánkyně...“ vždy bere kondak chrámu, který se tudíž přesouvá na závěr zpěvu kondaků.*) Prokimen, apoštol, evangelium a zpěv ke svatému přijímání – Alexiovi.

* Zvláštní typikonální případ: je-li chrám zasvěcen sv. Alexiovi a jeho svátek připadne na neděli, slouží se téhož dne večerní s opuštěním chrámového svátku. Postup večerní je jako u tzv. „všednodenní“. Stichiry se berou takto: na prvních stichirách se berou nejprve 3 stichiry sv. Alexiovi a pak 3 stichiry svatému následujícího dne. „Sláva“ Alexiovi. „I nyní“ dogmatik dle hlasu „Slávy“. Vchod není. Světlo tiché. Prokimen

dne. Paremije se neberou. Hned následuje: „Dejž, Hospodine, abychom večer tento...“ a poté prosebná ektenie. Litije není. Stichiry na stichovně – Alexiovi. „Sláva“ Alexiovi. „I nyní“ nedělní bohorodičen dle hlasu Slávy. Tropary po Otčenáši: Alexiovi. „Sláva“ a tropar svatému následujícího dne. „I nyní“ nedělní propustný bohorodičen dle hlasu Slávy. Následuje ektenie a propuštění. (Opuštění chrámového svátku se nekoná, je-li následujícího dne svátek nebo památka světce s polyjelejem nebo bděním, což je případ dne následujícího po památce svatořečení sv. Alexije, ale není to případ hlavního svátku sv. Alexije.)

Poznámka k typikonu

Významnost svátku sv. Alexije pro naší místní pravoslavnou církev v českých zemích a na Slovensku je určena tím, že se jedná o jednoho ze sboru našich pravoslavných světců, které považujeme svaté místní církve. Proto mu náleží oslava s litijí či bděním odpovídající zařazení liturgického uctívání největších českých světců v hierarchii církevních svátků.

Poznámka ke stichirám sv. Alexiovi

Služba obsažená v této brožuře je překladem ze služby vydané na Ukrajině s požehnáním metropolity chustského a vinogradivského Marka: <http://www.orthodoxkhust.org.ua/svyaty-ni/sluzhba-prepodobnomu-aleksyyu-karpatorusskomu/>

Život sv. Alexije viz v češtině na:

www.orthodoxia.cz/svati/alexej-kabaljuk.htm

V Jihlavě 2017–23 (v. 0.33)

